

Valstybinė
kainų ir
energetikos
kontrolės
komisija

BIOKURO RINKOS STEBĖSENOS ATASKAITA UŽ 2016 M. II KETV.

Vilnius, 2016

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija
Verkių g. 25C-1,
LT-08223 Vilnius
Tel. +370 5 213 5166
Faks. +370 5 213 5270
El. p. rastine@regula.lt
www.regula.lt

2016 m. lapkritis

Turinys

Įvadas	4
1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje	5
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga	7
2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga.....	7
2.2. Bendra biokuro rinkos apžvalga	7
3. Geografinis pasiskirstymas	14
Išvados	16
Priedai	17

Ivadas

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) duomenimis, 2016 m. II ketv. centralizuoto šilumos tiekimo įmonės (toliau – CŠTĮ) ir reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai (toliau – NŠG) nupirko 74,0 tūkst. t_{ne} biokuro, t. y. 9,5 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį 2015 m. Nors biokuro poreikis, palyginti su 2015 m. tuo pačiu laikotarpiu, išaugo, tačiau, biokuro pasiūla viršijo paklausą.

2016 m. II ketv. biokuro tiekimo rinkoje buvo stebimas nedidelis koncentracijos lygis (plačiau 7 psl.). Esant nedidelei biokuro tiekėjų koncentracijai naudą iš biokuro rinkos vystymosi gauna ir smulkūs tiekėjai. 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., tiekėjų, užimančių mažiau nei 5 proc. rinkos, užimama rinkos dalis sumažėjo 3,1 proc. punkto. Didžiausias biokuro tiekėjas visą biokuro kiekį pardavė energijos išteklių biržoje ir 2016 m. II ketv. užėmė 17,36 proc. rinkos, kai palyginti 2015 m. tuo pačiu laikotarpiu, didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 14,57 proc. rinkos.

Energijos išteklių rinkos įstatymas¹ įpareigoja CŠTĮ ir NŠG 2016 m. energijos išteklių biržoje įsigyti ne mažiau kaip 100 proc. šilumos ir (ar) elektros gamybai reikalingo biokuro. 2016 m. II ketv. CŠTĮ ir reguliuojami NŠG energijos išteklių biržoje nupirko 87,8 proc. viso šilumos gamybai įsigyto biokuro kiekio. Komisijos duomenimis, 2016 m. II ketv. 48,9 proc. medienos kilmės biokuro buvo nupirkta už mažesnę kainą nei vidutinė energijos išteklių biržos kaina (plačiau 12 psl.). Vidutinė biokuro kaina perkant energijos išteklių biržoje 2016 m. II ketv. buvo 11,9 proc. mažesnė palyginti su kaina, už kurią biokuras buvo perkamas dvišalių sutarčių pagrindu. Energijos išteklių biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kainų skirtumą sąlygoja teisės aktų reikalavimai, kuriuose numatyta, jog ūkio subjektai dvišalių sutarčių pagrindu biokurą gali įsigyti tokiu atveju, kai jo kaina yra daugiau nei 5 proc. mažesnė nei atitinkamos biokuro rūšies kaina biržoje (Kuro pirkimo taisyklės)². Įvertinus energijos išteklių biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kainų skirtumą, darytina preliminarai išvada, jog ūkio subjektai, pirkdami biokurą dvišalių sutarčių pagrindu, nesilaikė Kuro pirkimo taisyklėse nurodytų reikalavimų. Biokuro kainų skirtumai Lietuvos regionuose 2016 m. II ketv. siekė kiek daugiau nei 25 Eur/ t_{ne} .

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 8 ir 10 punktais, teikia biokuro rinkos stebėsenos ataskaitą už 2016 m. II ketv. Šioje ataskaitoje analizuojami Komisijos licencijuojamų CŠTĮ bei Komisijos reguliuojamų NŠG pagal dvišales sutartis ir energijos išteklių biržoje pirktas medienos kilmės biokuro, skirtas tik šilumos ar šilumos ir elektros energijos, pagamintos bendrame technologiniame cikle (toliau – Kogeneracinėse jėgainėse), gamybai duomenys. Biokuro ataskaitos tikslas – išanalizuoti konkurenciją biokuro rinkoje ir įvertinti pirktas biokuro kiekius ir kainas bei jų pokyčius.

¹ Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ str.1 dalis.

² Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai, gaminti pirkimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 277 (toliau – Taisyklės), 21.1.2 punktas.

1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje

2016 m. II ketv. biokuro rinkoje veikė 45 CŠTĮ, 11 reguliuojamų NŠG ir 114 biokuro tiekėjų. 2016 m. II ketv. energijos išteklių biržoje buvo registruoti 266 biržos dalyviai, iš jų 40 – CŠTĮ ir 11 – reguliuojamų NŠG.

2016 m. II ketv. įvykdyti 744 biokuro pirkimo–pardavimo sandoriai (177 – Vilniaus, 104 – Utenos, 98 – Kauno, 74 – Panevėžio, 71 – Marijampolės, 66 – Alytaus, 55 – Šiaulių, 48 – Klaipėdos, 40 – Telšių, 7 – Tauragės, ir 4 – Kuršių nerijos prekybos zonoje). Iš viso suprekiauta 68 380 t_{ne} biokuro už 8,093 mln. Eur³. 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. tuo pačiu laikotarpiu, biokuro biržoje buvo sudaryta 38,5 proc. daugiau sandorių. Vertinant energijos išteklių biržoje pirktą biokuro kainą pagal sudarytų sandorių trukmę, matyti, kad vidutinė svertinė medienos skiedrų kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2016 m. II ketv. buvo 5,1 proc. mažesnė nei perkant pagal mėnesio, ketvirčio ir pusmečio trukmės pristatymo laikotarpio sandorius (toliau – Ilgalaikiai sandoriai), o medienos granuliu vidutinė svertinė kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2016 m. II ketv. buvo net 35,2 proc. didesnė nei perkant pagal Ilgalaikius sandorius.

1 lentelė. 2016 m. II ketv. prekyba energijos išteklių biržoje

	Pirkėjų skaičius	Tiekėjų skaičius	Sandorių kiekis, t _{ne}	Savaitės trukmės sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Ilgalaikių sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Savaitės trukmės sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Ilgalaikių sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Atlikta sandorių	Sandorių vertė, tūkst. Eur
Balandis	37	56	12884	131,93	132,02	260,99	384,59	228	1519,77
Gegužė	38	58	33602	110,57	119,67	261,60		308	3932,17
Birželis	34	44	21894	104,28	117,93	236,39		208	2641,30
Iš viso II ketv.	46	74	68380	116,51	122,81	249,08	384,59	744	8093,24

Šaltinis Komisija.

Pastebėtina, kad Energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai bei šilumą ir elektros energiją bendrame technologiniame cikle gaminantys gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai naudoja biokurą, energijos išteklių biržoje 2016 metais privalo įsigyti – ne mažiau kaip 100 proc. biokuro kiekio.

2016 m. II ketv. energijos išteklių biržoje buvo įsigyta 87,8 proc. viso biokuro kiekio, t. y. 41,7 proc. daugiau nei 2015 m. II ketv., o likęs biokuro kiekis (12,2 proc.) buvo įsigytas pagal dvišales sutartis.

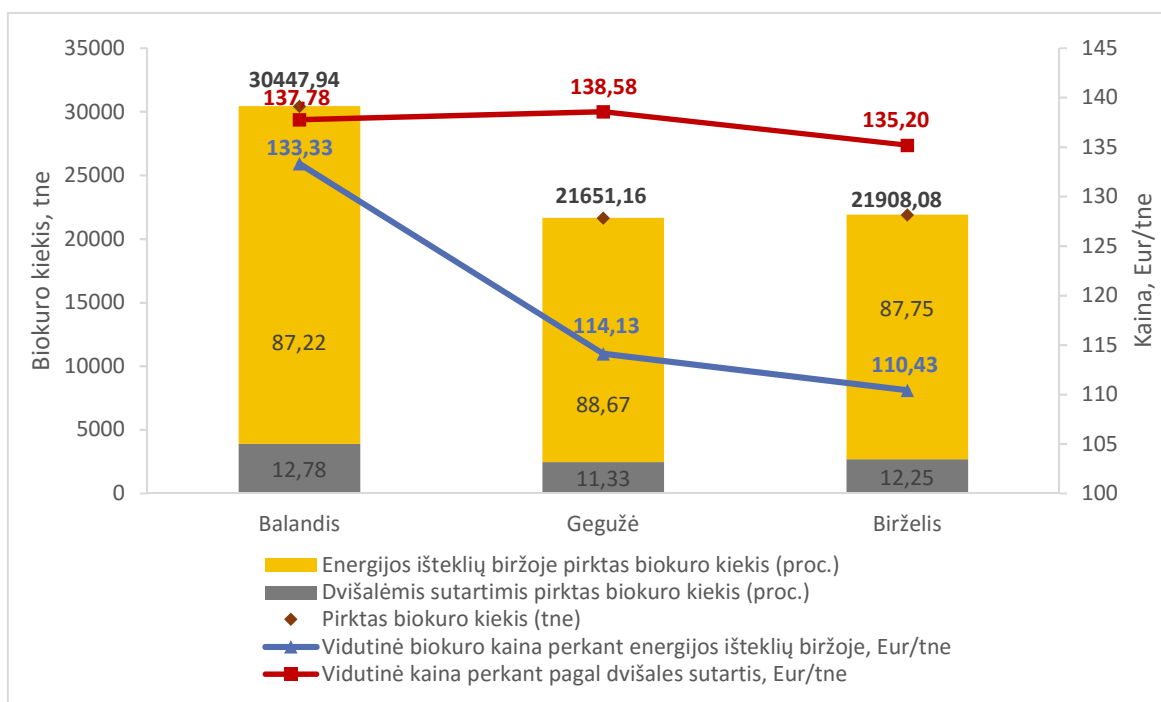
Pažymėtina, kad įsigytas (pirktas) biokuro kiekis konkrečių mėnesių apskaičiuojamas pagal energijos išteklių biržoje arba dvišalius sandorius šilumos tiekėjui pristatytą biokuro kiekį.

Biokuro kaina biržoje 2016 m. balandžio, gegužės ir birželio mėn. ženkliai nesiskyrė nuo 2015 m. biokuro kainos biržoje atitinkamais mėnesiais. Vidutinė biokuro kaina perkant energijos išteklių biržoje 2015 m. balandžio mėn. buvo 132,16 Eur/t_{ne}, gegužės mėn. – 120,75 Eur/t_{ne}, birželio mėn. – 114,13 Eur/t_{ne}.

³ Svarbu paminėti, kad pagal biokuro biržoje per konkrečią sesiją sudaromą sandorį kuras tiekiamas tam tikrais mėnesiais ateityje.

2016 m. balandžio mėn. vidutinė dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kaina, buvo 3,3 proc. arba 4,44 Eur/t_{ne} didesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal biržoje sudarytus sandorius (atitinkamai 137,78 Eur/t_{ne} ir 133,33 Eur/t_{ne}). Gegužės mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 21,4 proc. arba 24,44 Eur/t_{ne} didesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal biržoje sudarytus sandorius (atitinkamai 138,58 Eur/t_{ne} ir 114,13 Eur/t_{ne}). Birželio mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 22,4 proc. arba 24,77 Eur/t_{ne} didesnė nei biokuro, perkant energijos išteklių biržoje, kaina (atitinkamai 135,20 Eur/t_{ne} ir 110,43 Eur/t_{ne}).⁴

1 pav. **Piršto biokuro kiekis (t_{ne}) ir vidutinė biokuro kaina su transportavimu (Eur/t_{ne}) 2016 m. II ketv.**

Šaltinis Komisija.

Biokuro biržoje ir dvišalių sandorių pagrindu įsigyto biokuro kainų skirtumą 2016 m. II ketv. lėmė tai, kad dalis CŠTĮ ir NŠG 76,4 proc. dvišalių sandorių pagrindu piršto biokuro kiekio įsigijo pagal anksčiau sudarytas dvišales sutartis, kurių kaina vidutiniškai buvo 16,5 proc. didesnė nei 2016 m. II ketv. energijos išteklių biržoje vyravusi biokuro kaina. Detalesnė informacija apie dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kainas pagal savivaldybes pateikiama priede.

⁴ Komisijos interneto puslapyje skelbiama šalies vidutinė kuro kaina skaičiuojama kaip atitinkamos biokuro rūšies geometrinis svartinis vidurkis, eliminuojant ekstremalias reikšmes (mažiausią ir didžiausią), todėl ši kaina skiriasi nuo kainos, skaičiuotos kaip sąnaudų ir kiekio santykis.

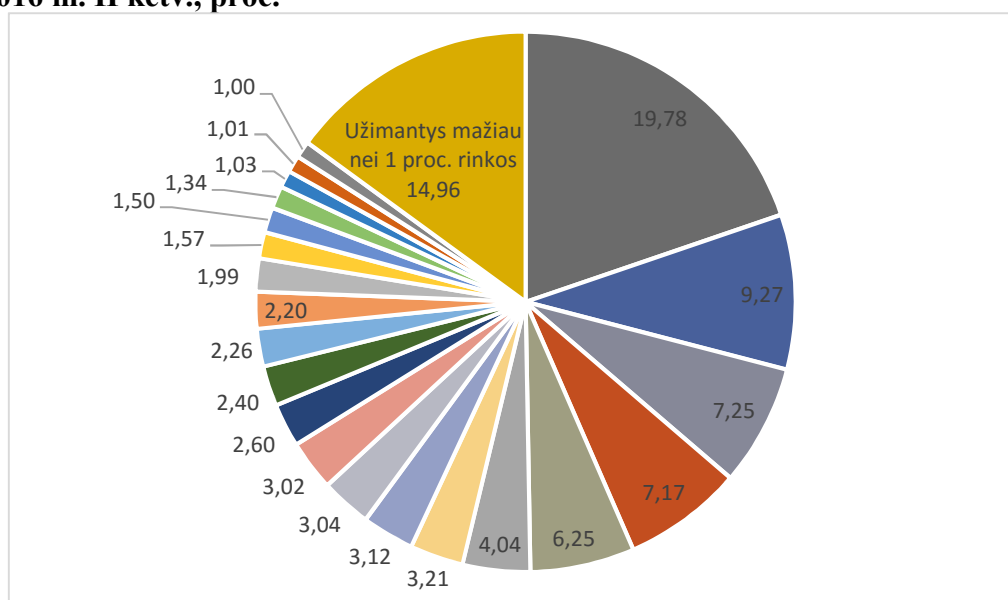
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga

2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų parduodamo biokuro apimtį, naudotas Herfindalio-Hiršmano indeksas (HHI) (angl. *Herfindahl-Hirschmann-Index*)⁵, kuris rodo rinkos koncentracijos laipsnį.

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro apimtį, 2016 m. II ketv. HHI indekso reikšmė – 718,31 (pastebima nedidelė koncentracija). Pastebėtina, kad biokuro tiekėjas, užėmęs didžiausią rinkos dalį (19,78 proc.), vertinant pagal biržoje parduoto biokuro kiekį, bendroje CŠTĮ ir NŠG rinkoje (vertinant biržoje ir pagal dvišalius sandorius parduoto biokuro kiekį) taip pat buvo didžiausias tiekėjas.

2 pav. **Biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal energijos išteklių biržoje parduoto biokuro apimtį 2016 m. II ketv., proc.**

Šaltinis Komisija.

2.2. Bendra biokuro rinkos apžvalga

2016 m. II ketv. CŠTĮ bei reguliuojami NŠG biokurą pirko iš 114 biokuro tiekėjų, iš kurių 16 tiekėjų produkcija iš viso užėmė 75,65 proc. rinkos. Daugiausia biokuro pardavęs tiekėjas užėmė 17,36 proc. rinkos, antras daugiausia pardavęs tiekėjas – 8,30 proc.

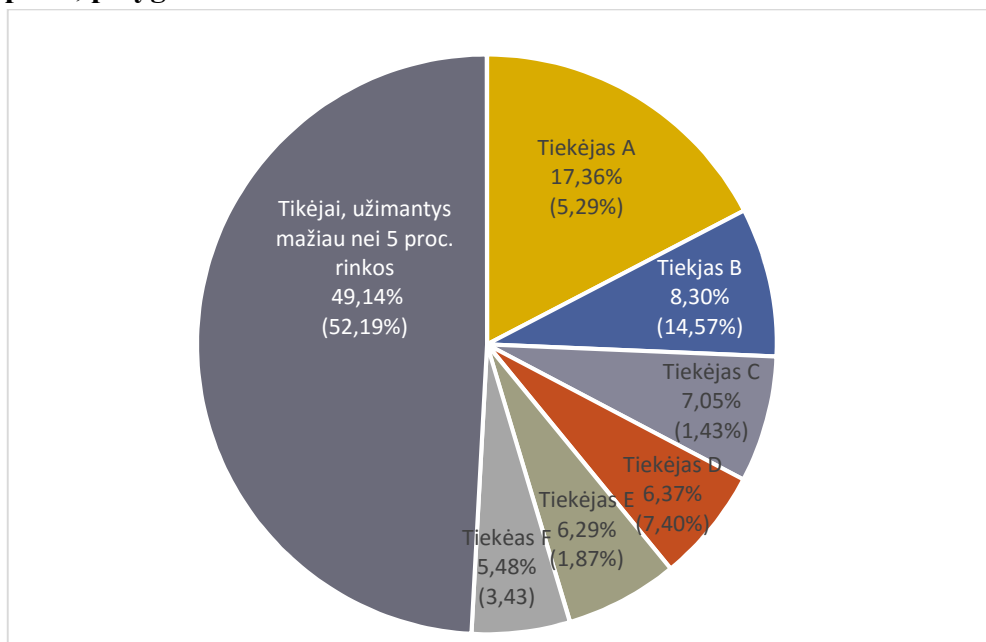
2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., CŠTĮ biokurą pardavusių tiekėjų skaičius padidėjo 13, o NŠG – sumažėjo 2.

Biokuro rinkos koncentracijos laipsnis pagal biokuro tiekėjų CŠTĮ ir NŠG parduodamo biokuro apimtį 2016 m. II ketv.: HHI = 611,09 (**biokuro tiekimo rinkoje pastebima nedidelė koncentracija**).

⁵ HHI lygus rinkos dalyvių kvadratų sumai. Jei HHI reikšmė mažiau nei 1000, rinkos koncentracijos laipsnis yra nedidelis, jeigu HHI reikšmė svyruoja tarp 1000 ir 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra vidutinis, jei HHI reikšmė didesnė nei 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra didelis.

Šešiolika didžiausių biokuro tiekėjų kartu užima $\frac{3}{4}$ rinkos, o likusią rinkos dalį pasidalijo net 98 tiekėjai. Kiti rinkos koncentracijos rodikliai buvo tokie⁶: $C_1 = 17,36$ proc., $C_4 = 39,08$ proc., $C_6 = 50,86$ proc.

3 pav. 2016 m. II ketv. ir 2015 m. II ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūros pagal parduoto biokuro apimtį, proc., palyginimas

Šaltinis Komisija.

Kaip matyti 3 pav., 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., biokuro tiekėjų rinkoje pastebimi pokyčiai: 2016 m. II ketv. tiekėjas A, užėmęs didžiausią rinkos dalį (17,36 proc.), 2015 m. II ketv. užėmė tik 5,29 proc.

Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) 2016 m. II ketv. buvo 117,76 Eur/t_{ne}, visas šio tiekėjo tiekiamo biokuro kiekis buvo parduotas energijos išteklių biržoje. 2015 m. tuo pačiu laikotarpiu, didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 14,57 proc. rinkos, o 2016 m. I ketv. šis tiekėjas užėmė 8,30 proc. rinkos. Atitinkamai pakito ir kitų didžiausių tiekėjų (tiekėjai B, C, D, E) 2016 m. II ketv. užimama rinkos dalis, palyginti su 2015 m. tuo pačiu periodu:

- tiekėjas B patiekė 8,30 proc. viso 2016 m. II ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2015 m. II ketv. jo patiektas kiekis sudarė 14,57 proc., 98,0 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2016 m. II ketv. buvo 124,62 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 122,86 Eur/t_{ne};

- tiekėjo C užimamos rinkos dalis nuo 1,43 proc. padidėjo iki 7,05 proc. 28,2 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2016 m. II ketv. buvo 119,29 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 145,18 Eur/t_{ne};

⁶ Koncentracijos rodikliai C_1 , C_4 , C_6 – rodikliai, rodantys atitinkamai vieno, keturių ar šešių didžiausių rinkos dalyvių procentinę dalį. Jei C_1 daugiau kaip 40 proc., tai rinkoje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis. Jei C_4 yra daugiau nei 70 proc. – rinka labai koncentruota.

- atitinkamai tiekėjas D patiekė 6,37 proc. viso 2016 m. II ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2015 m. II ketv. jo patiektas kiekis sudarė 7,40 proc. 100 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2016 m. II ketv. buvo 129,00 Eur/t_{ne};

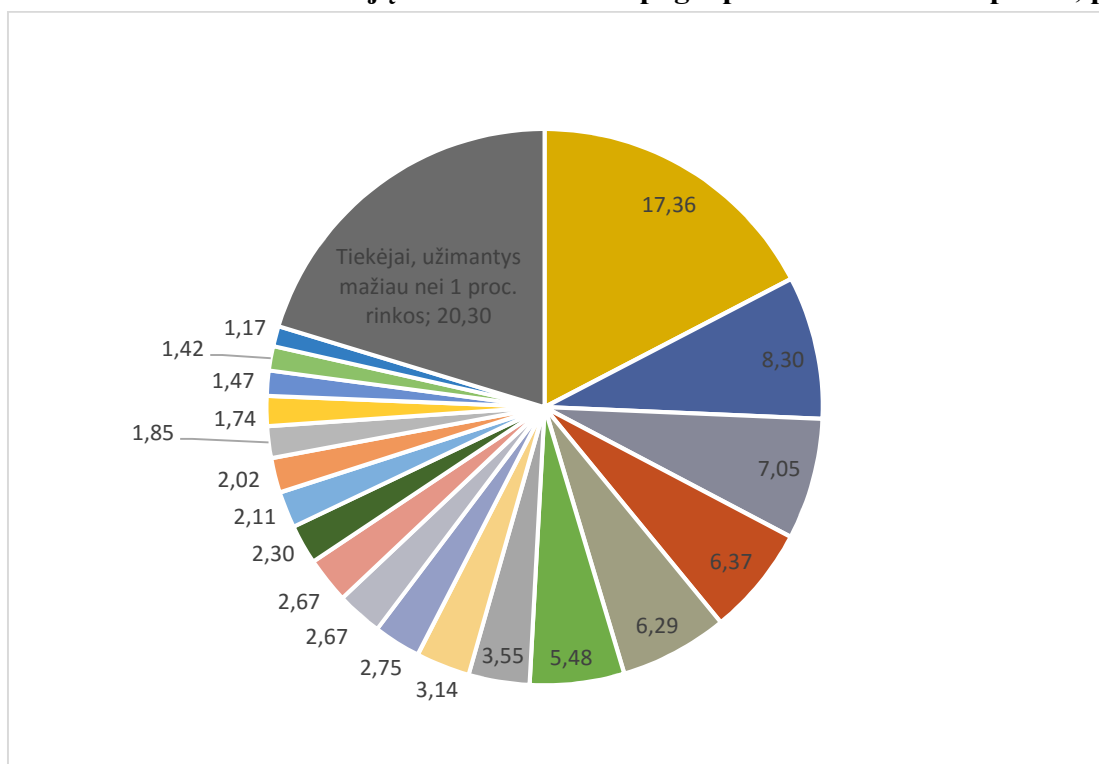
- tiekėjo E užimama rinkos dalis didėjo nuo 1,87 proc. iki 6,29 proc. visą biokuro kiekį šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje, vidutinė kaina (su transportavimu) 2016 m. II ketv. buvo 119,47 Eur/t_{ne};

- tiekėjas F patiekė 5,48 proc. viso 2016 m. II ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2015 m. II ketv. jo patiektas kiekis sudarė 3,43 proc., visą biokuro kiekį šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2016 m. II ketv. buvo 112,56 Eur/t_{ne}.

2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., 3,05 proc. punkto sumažėjo mažesnių tiekėjų (užimančių mažiau nei 5 proc. rinkos) rinkos dalis.

4 pav. pateikiama detalesnė informacija apie 2016 m. II ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūrą pagal parduoto biokuro apimtį (proc.). Tiekėjai, užėmę mažiau nei 5 proc., bet daugiau nei 1 proc. rinkos, 2016 m. II ketv. pardavė 28,85 proc. viso biokuro kiekio.

4 pav. 2016 m. II ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal parduoto biokuro apimtį, proc.

Šaltinis Komisija.

2 lentelėje pateikiami CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG perkamo biokuro koncentracijos rodikliai 2016 m. II ketv.

2 lentelė. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG perkamo biokuro rinkos koncentracijos rodikliai 2016 m. II ketv.

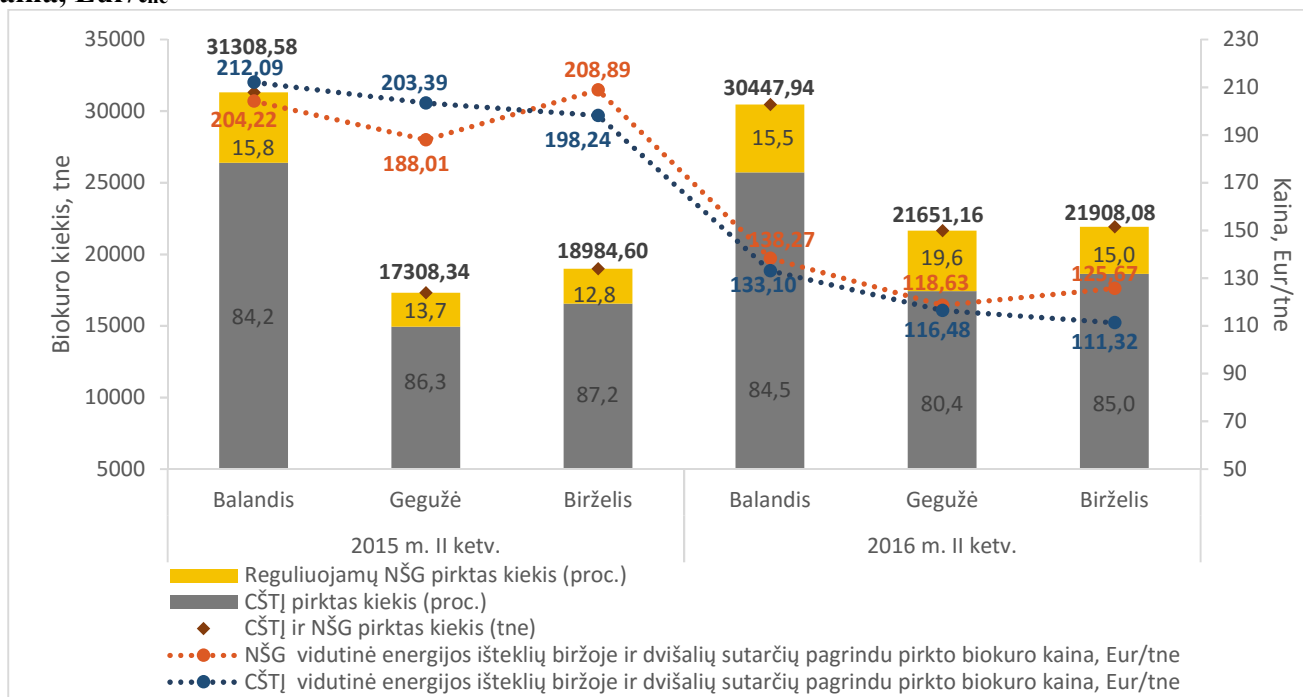
	CŠTĮ			Reguliuojami NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Balandis	Gegužė	Birželis	Balandis	Gegužė	Birželis	Balandis	Gegužė	Birželis
Pirktas biokuro kiekis, t _{ne}	25722,05	17416,91	18627,41	4725,89	4234,25	3280,67	30447,94	21651,16	21908,08
Biokuro tiekėjų skaičius	92	71	61	25	19	14	97	77	64
Biokuro tiekėjų, kartu užimančių daugiau nei 75 proc. rinkos, skaičius	16	14	13	9	8	7	17	14	13
Biokuro tiekėjų, užimančių daugiau nei 1 proc. rinkos, skaičius	23	21	21	17	15	14	23	23	22
HHI	589,92	906,88	785,30	988,43	1341,89	2082,54	551,65	742,25	716,52
C4 (keturių didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	39,87	46,99	49,10	50,21	57,64	62,88	37,38	44,29	45,93
C3 (trijų didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	32,99	41,62	41,52	42,35	51,42	56,32	30,89	36,80	38,02
C1 (didžiausio biokuro tiekėjo užimama rinkos dalis, %)	16,43	25,03	19,08	23,25	29,76	42,27	15,12	20,59	17,30

Šaltinis Komisija.

2016 m. II ketv. CŠTĮ pirktas biokuras sudarė 83,5 proc. viso pirktą biokuro kiekio, 2015 m. II ketv. – 85,6 proc. Atitinkamai NŠG pirktas biokuro kiekis 2016 m. II ketv. sudarė 16,5 proc., 2015 m. II ketv. – 14,4 proc.

Vertinant kiekiu išraiška, 2016 m. II ketv. CŠTĮ ir NŠG kartu nupirko 74 007,19 t_{ne} biokuro, t. y. 9,5 proc. daugiau nei 2015 m. II ketv.: CŠTĮ 2016 m. II ketv. nupirko 61 766,37 t_{ne} biokuro, t. y. 6,7 proc. daugiau nei 2015 m. II ketv., atitinkamai NŠG 2016 m. II ketv. nupirko 12 240,81 t_{ne} biokuro, t. y. 25,7 proc. daugiau nei 2015 m. II ketv. NŠG biokuro pirkimai padidėjo dėl išaugusio NŠG skaičiaus, kurie šilumos gamybai naudoja biokurą.

5 pav. 2016 m. II ketv. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG pirktą biokuro kiekis (proc.) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/t_{ne}

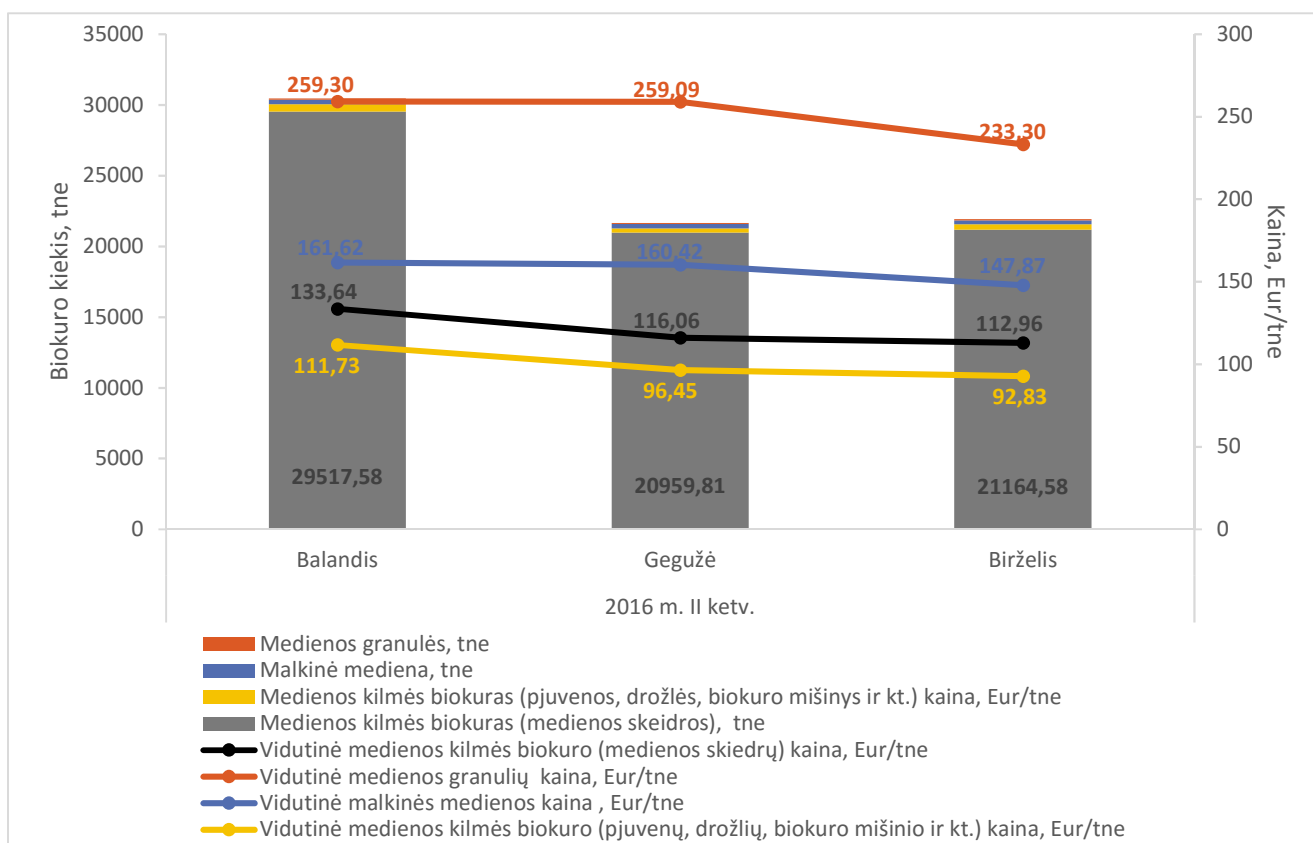

Šaltinis Komisija.

2016 m. II ketv. vidutinė NŠG mokama kaina už biokurą buvo 128,10 Eur/t_{ne}, CŠTĮ – 121,84 Eur/t_{ne}. 5 pav. matyti, kad 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., CŠTĮ ir NŠG perkamo biokuro kaina pastebimai mažėjo, kadangi ženkliai didesnė (41,7 proc.) šilumos gamybai reikalingo biokuro kiekio dalis buvo perkama energijos išteklių biržoje, kur formavosi konkurencinga kaina.

Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 3 dalimi, bei Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašu, patvirtintu Komisijos 2013 m. gruodžio 27 d. nutarimu Nr. O3-759, viešai skelbia šių biokuro rūšių kainas: vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę energijos išteklių biržos), vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę biokuro rūšių, kuriomis neprekiuojama energijos išteklių biržoje), malkinės medienos, medienos granulių ir briketų. Vidutinę atitinkamos rūšies biokuro kainą sudaro žaliavos įsigijimo ir transportavimo išlaidos.

6 pav. Reguliuojamų NŠG ir CŠTĮ pirktų biokuro kiekiai ir vidutinė biokuro rinkos kaina su transportavimu 2016 m. II ketv.

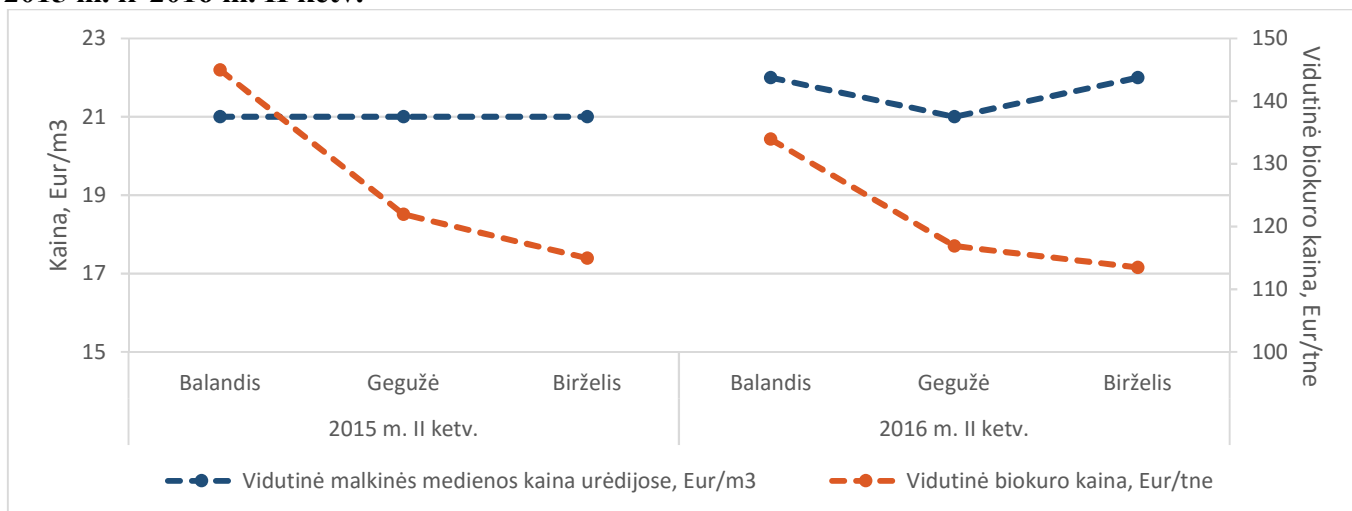
* Biokuro kainos nurodytos su transportavimu, kainos skaičiuotos kaip atitinkamos biokuro rūšies sąnaudų ir kiekio santykis. Šaltinis Komisija.

2016 m. II ketv. daugiausia (96,8 proc.) buvo nupirktas medienos skeidrų, 1,7 proc. medienos kilmės biokuro (pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio ir kt.), 1,2 proc. malkinės medienos ir 0,3 proc. medienos granulių.

Vidutinė CŠTĮ ir NŠG naudotos malkinės medienos (žaliavos) kaina (be transportavimo) miškų urėdijose 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., padidėjo 3,2 proc., o vidutinė biokuro (pirkto energijos išteklių biržoje ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu) 2016 m. II ketv., palyginti su

2015 m. II ketv., sumažėjo 20,2 proc. 2016 m. II ketv. didžioji dalis (87,8 proc.) biokuro buvo nupirkta energijos išteklių biržoje, kai tuo pačiu laikotarpiu 2015 m. energijos išteklių biržoje buvo nupirkta 67,9 proc. viso biokuro kiekio. Biokuro kainos mažėjimui įtakos turėjo ženkliai padidėję biokuro pirkimai biržoje, kur formavosi konkurencinga kaina, o biokuro pasiūla viršijo paklausą, ankstyvas oro temperatūros kilimas.

7 pav. Vidutinė malkinės medienos kaina urėdijose Eur/m³ ir vidutinė biokuro kaina Eur/t_{ne} 2015 m. ir 2016 m. II ketv.

*Vidutinė biokuro kaina, Eur/t_{ne} nurodyta su transportavimu.

Šaltinis Komisija, Generalinė miškų urėdija.

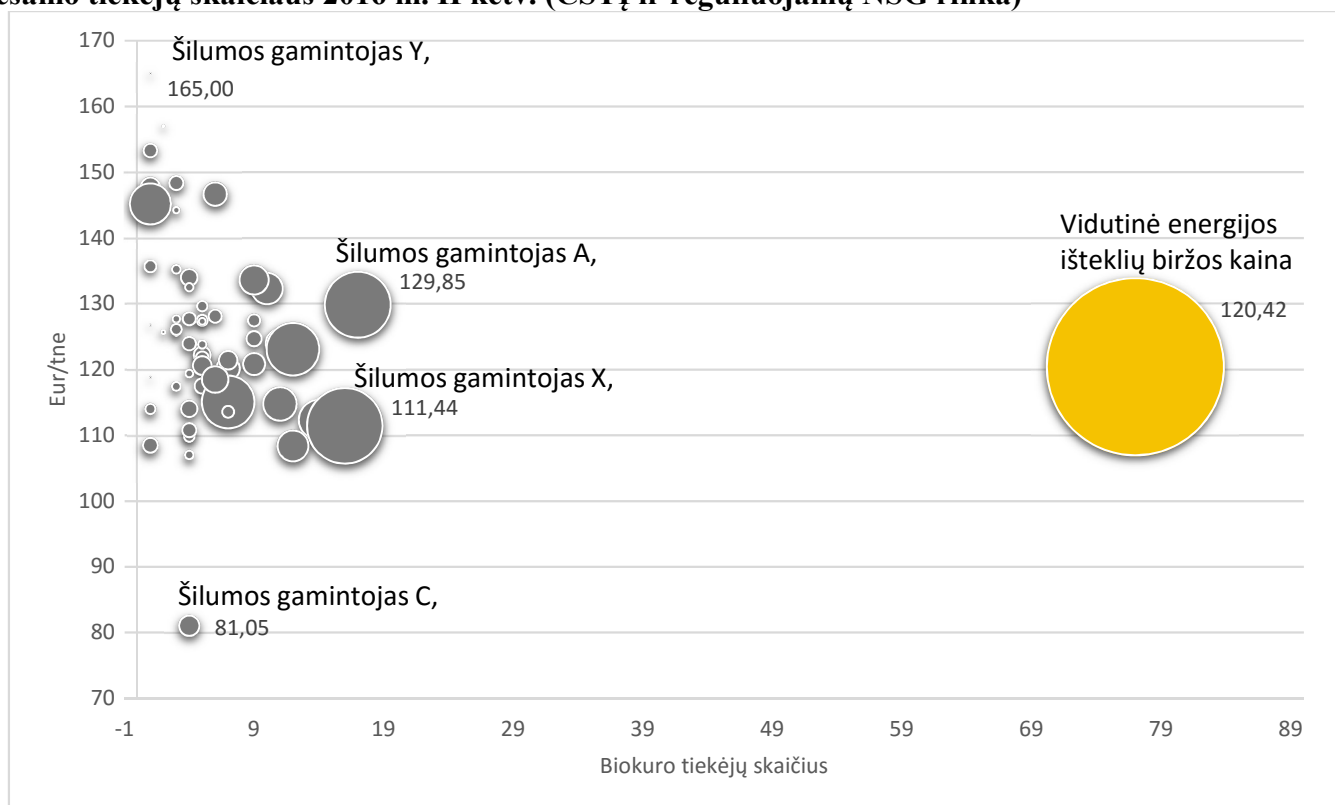
8 pav. matome CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG pagal dvišales sutartis ir energijos išteklių biržoje įsigyto medienos kilmės biokuro⁷ vidutinės kainos priklausomybę nuo perkamo biokuro kiekio ir tiekėjų skaičiaus 2016 m. II ketv. Pastebėtina, kad net 35 įmonės iš 55 medienos kilmės biokurą pirko už didesnę nei biržos kainą. Minėtų 35 energetikos įmonių pirko medienos kilmės biokuro kiekis sudarė 51,1 proc. nuo viso per 2016 m. II ketv. nupirkto medienos kilmės biokuro kiekio. Kitaip tariant, 2016 m. II ketv. pusė medienos kilmės biokuro buvo nupirkta už mažesnę nei vidutinę biržos kainą.

Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios CŠTĮ bei reguliuojamų NŠG mokamos vidutinės medienos kilmės biokuro kainos 2016 m. II ketv. siekė 2,0 karto. Mažiausia vidutinė medienos kilmės biokuro kaina 2016 m. II ketv. buvo 81,05 Eur/t_{ne}, didžiausia – 165 Eur/t_{ne}. Tiek už mažiausią, tiek už didžiausią kainą biokuras buvo pirktas energijos išteklių biržoje.

2016 m. II ketv. dažniausiai šilumos gamintojai (18,2 proc. visų gamintojų) medienos kilmės biokurą pirko iš keturių tiekėjų. Nedidelis tiekėjų skaičius rodo, jog nemaža dalis šilumos gamintojų biokurą pirko ilgo laikotarpio (trijų mėnesių, pusės metų trukmės) sandorių pagrindu, o vidutinė jų pirko biokuro kaina svyravo nuo 81,05 Eur/t_{ne} iki 134,01 Eur/t_{ne}. Perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

⁷ Medienos kilmės biokuras – biokuro mišinys, skiedros, medžio drožlės, pjuvenos, smulkinta mediena, žievė.

8 pav. Vidutinės medienos kilmės biokuro kainos priklausomybė nuo perkamo biokuro kiekio ir esamo tiekėjų skaičiaus 2016 m. II ketv. (CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinka)*

* Vienas apskritimas – vienas šilumos gamintojas, jo dydis rodo nupirkto biokuro kiekį t_{ne} . Kuo didesnis nupirkto biokuro kiekis, tuo didesnis apskritimas.

* Vidutinė energijos išteklių biržos kaina skaičiuota kaip medienos kilmės biokuro (skiedrų) sąnaudų (žaliava su transportavimu) ir kuro kiekio (t_{ne}) santykis, kai biokuras buvo pristatytas pirkėjui (įvykdytas tiekimas), o ne nuo išteklių biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}), pagal kuriuos dalis ar visas kuras bus pristatytas ateityje.

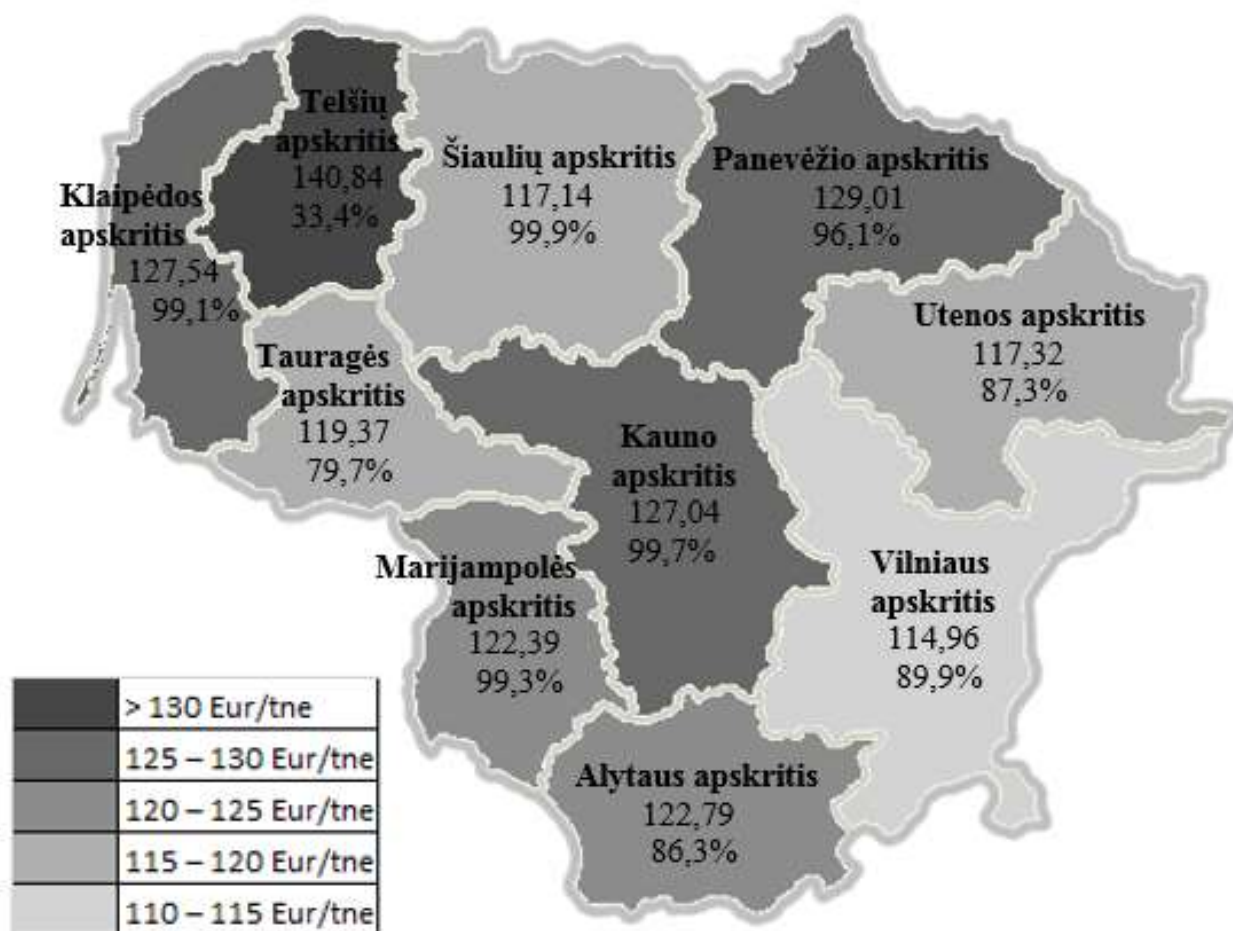
Šaltinis Komisija.

3. Geografinis pasiskirstymas

Lietuva yra suskirstyta į 10 apskričių. Šiuo metu Lietuvoje biokurą bent iš dalies naudoja daugiau nei 40 miestų šilumos tiekimo įmonės. Siekiant įvertinti CŠTĮ ir NŠG mokamas kainas už biokurą ir konkurenciją tarp biokuro tiekėjų skirtinguose Lietuvos regionuose, 10 pav. pateikiami apibendrinti duomenys.

2016 m. II ketv. skirtumai tarp biokuro kainų Lietuvos regionuose mažėjo, palyginti su 2016 m. I ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina 2016 m. II ketv. Lietuvos apskrityse skyrėsi kiek daugiau nei 25 eurai, ankstesnį ketvirtį skirtumas siekė kiek daugiau nei 36 eurus. Palyginti su 2016 m. I ketv., 2016 m. II ketv. biokuro kaina mažėjo visuose Lietuvos regionuose. Biokuro kainos mažėjimą sąlygojo sezoniškumas, CŠTĮ ir NŠG pasirinkta biokuro pirkimo strategija. Už mažiausią kainą biokurą įsigijo ūkio subjektai, energijos išteklių biržoje sudarę biokuro pirkimo-pardavimo sandorius gegužės – birželio mėn., kuomet biokuro kaina biržoje buvo mažiausia. Daugiausiai biokuro 2016 m. II ketv. buvo nupirkta Vilniaus ir Kauno apskrityse, mažiausiai – Tauragės apskrityje (žr. 10 pav.).

10 pav. CŠTĮ ir NŠG mokamos biokuro kainos (Eur/t_{ne}) 2016 m II ketv. Lietuvos apskrityse.

* Biokuro kainos (Eur/t_{ne}) pagal apskritis nurodytos įskaitant transportavimo sąnaudas. Procentais nurodytas energijos išteklių biržoje pirktas biokuro kiekis apskrityje.

Šaltinis Komisija.

Daugiausia už biokurą mokėjo Telšių, Panevėžio, Klaipėdos ir Kauno apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. Svarbu paminėti, kad Telšių ir Panevėžio apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG nepirko granulių, kurių kaina daug didesnė nei kitų biokuro rūšių. Klaipėdos apskrityje CŠTĮ ir NŠG pirktų granulių kiekis sudarė tik 0,8 proc. nuo viso apskrityje įsigyto biokuro kiekio, Kauno apskrityje atitinkamai – 0,1 proc. Pastebėtina, kad Telšių apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG energijos išteklių biržoje pirko biokuro kiekis 2016 m. II ketv. sudarė tik 33,4 proc., tai yra mažiausias, palyginti su kitomis apskritimis. Didžiausia kaina, palyginti su kitomis Lietuvos apskritimis, susiformavo dėl Telšių apskrityje esančių CŠTĮ pasirinktos biokuro pirkimo strategijos, kuomet didelė dalis biokuro dvišalių sutarčių pagrindu buvo piršta už didesnę nei energijos išteklių biržoje kainą. Pastebėtina, kad biokuro kaina, perkant energijos išteklių biržoje, Telšių apskrityje 2016 m. II ketv. buvo viena mažiausių, palyginti su kitomis apskritimis.

Vienos mažiausių kainų formavosi Šiaulių, Utenos ir Tauragės apskrityse, atitinkamai 117,14 Eur/t_{ne}, 117,32 Eur/t_{ne} ir 119,37 Eur/t_{ne}. Šiaulių ir Utenos apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG didelę dalį biokuro (atitinkamai 99,9 proc., ir 87,3 proc.) įsigijo energijos išteklių biržoje, kurioje kainos šiuose regionuose buvo vienos žemiausių. Svarbu paminėti, kad CŠTĮ ir NŠG pasirinkta biokuro pirkimo strategija turi įtakos vidutinei biokuro kainai. Tauragės apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG 79,7 proc. reikiamo biokuro kiekio įsigijo energijos išteklių biržoje, likusią dalį biokuro dvišalių sutarčių pagrindu pirko už mažesnę nei energijos išteklių biržoje (vidutiniškai 111,44 Eur/t_{ne}) kainą.

Mažiausią (114,96 Eur/t_{ne}) kainą už biokurą mokėjo Vilniaus apskrityje esantys CŠTĮ. 89,9 proc. biokuro šioje apskrityje buvo nupiršta energijos išteklių biržoje, o likusi dalis (10,1 proc.) dvišalių sandorių pagrindu, už mažesnę nei energijos išteklių biržoje (vidutinę 110,29 Eur/t_{ne}) kainą. Vidutinė Vilniaus apskrityje energijos išteklių biržoje piršto biokuro kaina 115,49 Eur/t_{ne}.

Kaip matyti 10 pav., daugiausiai biokuro energijos išteklių biržoje pirko Šiaulių (99,9 proc.), Kauno (99,7 proc.), Marijampolės (99,3 proc.) ir Klaipėdos (99,1 proc.) apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG, o jų mokėta kaina už biokurą geriausiai atspindi biokuro kainą biržoje šiose apskrityse.

CŠTĮ ir NŠG mokamų biokuro kainų skirtumai apskrityse susidarė dėl keleto priežasčių: biokuro kainos, už kurią jis buvo perkamas pagal dvišales sutartis, energijos išteklių biržoje piršto biokuro kiekio bei kainos regionuose. Vidutinė energijos išteklių biržoje piršto biokuro kaina 2016 m. II ketv. buvo 11,9 proc. mažesnė nei perkant pagal dvišales sutartis.

Išvados

Svarbiausi 2016 m. II ketv. rodikliai biokuro rinkoje:

- 2016 m. II ketv. biokuro nupirkta 74 007,19 t_{ne} už 9 093,95 tūkst. Eur, vidutinė kaina su transportavimu – 122,88 Eur/t_{ne}.

- 2016 m. II ketv. energijos išteklių biržoje piršto biokuro kiekis sudarė 87,8 proc. viso rinkoje piršto biokuro kiekio,⁸ vidutinė kaina su transportavimu 120,89 Eur/t_{ne}, t. y. 11,9 proc. mažesnė už pagal dvišales sutartis piršto biokuro kainą ir 1,3 proc. mažesnė, palyginti su 2015 m. II ketv.

- 2016 m. II ketv., palyginti su 2015 m. II ketv., energijos išteklių biržoje bei dvišalių sutarčių, sudarytų vadovaujantis Kuro pirkimo taisyklių 21.1.2 punktu, piršto biokuro kaina sąlygojo vidutinės biokuro kainos su transportavimu sumažėjimą 5,6 proc.

- 2016 m. II ketv. biokuro rinkoje koncentracija buvo nedidelė. Keturi didžiausi biokuro tiekėjai kartu užėmė 39,08 proc. rinkos, didžiausias iš jų – 17,36 proc.

- Didžiausio biokuro tiekėjo (bendroje CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinkoje) vidutinė kaina su transportavimu (117,76 Eur/t_{ne}) buvo 4,2 proc. mažesnė nei bendra 2016 m. II ketv. rinkos vidutinė žaliavos su transportavimu kaina (122,88 Eur/t_{ne}). Visas šio tiekėjo tiekiamo biokuro kiekis buvo parduotas energijos išteklių biržoje.

- 2016 m. II ketv. reguliuojami NŠG biokurą pirko 5,1 proc. didesne kaina nei CŠTĮ.

- Rinkos koncentracijai nustatyti naudotas HHI indeksas, kuris rodo:

- nedidelį biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ ir NŠG, koncentracijos laipsnį - HHI indekso reikšmė 611,09;

- nedidelį biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ, koncentracijos laipsnį - HHI indekso reikšmė 674,45;

- vidutinį biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą reguliuojamiems NŠG, koncentracijos laipsnį - HHI indekso reikšmė 1277,39.

- Nustatyta, kad dažniausiai CŠTĮ ir reguliuojami NŠG biokurą pirko iš 4 tiekėjų, o perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

- 2016 m. II ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina Lietuvos apskrityse skyrėsi kiek daugiau nei 25 eurai už t_{ne}. Skirtumą sąlygojo šilumos tiekėjų dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kaina ir kiekis bei energijos išteklių biržoje piršto biokuro kaina.

---

⁸ Procentinė dalis skaičiuota nuo pirkėjui pristatyto biokuro kiekio (t_{ne}), o ne nuo biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}).

Priedai

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 10 punktu teikia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių šilumos tiekėjų, reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) pagal biokuro rūšį.

CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinė kaina (Eur/t_{ne}) 2016 m. II ketv.

Savivaldybė	Medienos kilmės biokuras	Malkinė mediena	Medienos granulės
Varėnos r.	145,60	179,15	
Šilutės r.		181,64	
Raseinių r.	189,00		319,44
Plungės r.	150,00		
Molėtų r.	110,85	103,00	
Švenčionių r.	135,69		
Mažeikių r.	139,05		
Ignalinos r.	148,36	156,74	
Šakių r.	73,26		
Tauragės r.	89,42	133,06	
Šalčininkų r.		111,29	
Šilalės r.	107,93	143,27	
Kauno m./ r.	130,15		
Panevėžio m. /r.	109,49	206,19	
Anykščių r.	98,63	128,54	358,00
Prienuų r.	126,74		334,52
Telšių r.	145,18		
Vilniaus m./ r.	103,44		322,37
Širvintų r.	56,78		
Akmenės r.		152,4519	
Varėnos r.	145,60	179,15	
Šilutės r.		181,64	
Raseinių r.	189,00		319,44
Plungės r.	150,00		

Šaltinis Komisija.